

Warszawa, 1 maja 2021 r.

INFORMACJA PRASOWA

Wczoraj rząd opublikował kolejny projekt Krajowego Planu Odbudowy. Ruch Polska 2050 złożył uwagi do pierwszej wersji KPO 17 marca. Dotyczyły one pięciu obszarów kluczowych dla przeprowadzenia sprawiedliwej, demokratycznej i zielonej odbudowy. Dostrzegamy, że zgodnie z naszymi postulatami rząd zdecydował się na włączenie dużych miast do grona beneficjentów KPO i ograniczono tworzenie nowych instytucji rządowych, których rolą byłaby administracja środków unijnych. Widzimy też, że w nowej wersji KPO uwzględniono nasze postulaty zawarte w dokumencie programowym „Polska na Zielonym Szlaku. Strategia dojścia do neutralności klimatycznej” dotyczące zmiany ustawy o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych, pozwalając na ich łatwiejszą budowę pod warunkiem zgody na to samorządu i lokalnej społeczności.

Opublikowanej wczoraj wersji Krajowego Planu Odbudowy wciąż daleko do bycia kompleksowym planem reform. Najnowszy projekt KPO wciąż nie deklaruje osiągnięcia przez Polskę neutralności klimatycznej, niewystarczająco uwzględnia samorządy w administrowaniu środkami, nie stawia ambitnych celów zielonej transformacji oraz nie przedstawia kryteriów oceny proponowanych reform.

Po zapoznaniu się z najnowszym projektem Krajowego Planu Odbudowy mamy szereg uwag, z których najważniejsze są następujące:

1. Celem Funduszu Odbudowy jest wyprowadzenie gospodarek państw Unii Europejskiej z kryzysu pandemicznego i równocześnie przekształcenie jej w kierunku bez emisyjności. **Polska jest jedynym krajem Unii Europejskiej, który nie zobowiązał się do osiągnięcia neutralności klimatycznej do 2050 r.** Skutki zaniechań kolejnych rządów na polu ograniczania emisji widać już dziś. Polska jest wśród najwyższych emitentów dwutlenku węgla w Europie. Ma to odzwierciedlenie w cenach prądu, które również są jedne z najdroższych w Europie, za co płacą wszyscy mieszkańcy Polski. W końcu z powodu smogu umiera w Polsce prawie 50 tys. ludzi rocznie. **Uważamy, że w trosce o polską rację stanu i o dobrobyt polskich obywateli, Krajowy Plan Odbudowy powinien zawrzeć jasne deklaracje osiągnięcia przez Polskę neutralności klimatycznej do 2050 r.**

2. Nadrzędnym celem Funduszu Odbudowy wyznaczonym przez Unię Europejską jest przeznaczenie z niego środków na inwestycje, które nie oddalą państw członkowskich od neutralności klimatycznej (zasada Do No Significant Harm). Tymczasem projekt KPO przedstawia jedynie pobieżną analizę wpływu na klimat i środowisko na końcu każdego ze swoich pięciu komponentów. **Domagamy się rzetelniejszej oceny Planu pod tym kątem poprzez dokonanie oceny każdej planowanej reformy pod kątem jej wpływu na klimat i środowisko.**
3. Ogłoszony przez rząd w 2018 r. program Czyste Powietrze zakładał, że w ciągu 10 lat uda się rozwiązać problem smogu dzięki eliminacji najbardziej zanieczyszczających źródeł ciepła (kopciuchów), których liczbę szacuje się na 2,9 mln. po ponad dwóch latach programu złożono wnioski o dofinansowanie wymiany kopciuchów na kwotę 3,6 mld zł. Jest to zaledwie 6,7 proc. dziesięcioletniego planu wymiany kotłów i jedynie 3,5 proc. poniesionych wydatków. Aby umożliwić sprawną realizację wymiany kotłów i termomodernizacji postulujemy przeznaczenie na te cele 20 mld euro do 2030 r. z funduszy unijnych, w tym Funduszu Odbudowy. **Postulujemy więc uwzględnienie w KPO propozycji zgłoszonej przez Polskę 2050 w raporcie Polska na Zielonym Szlaku - wymianę wszystkich kopciuchów w Polsce do 2030 r. Szansy jaką daje Polsce dostęp do Funduszu Odbudowy nie można zaprzepaścić. W polskim budżecie środków na tak dużą modernizację polskich budynków nie ma i nie będzie.**
4. Krajowy Plan Odbudowy nie przedstawia szczegółowej oceny kosztów poszczególnych reform. Każdej z inwestycji towarzyszy kwota wnioskowanego dofinansowania z Funduszu Odbudowy,. Brakuje jednak niezbędnych wyliczeń, pokazujących przeznaczenie pieniędzy na elementy inwestycji. Dobry przykład stanowi tutaj inwestycja "B.1.1.2. Wymiana źródeł ciepła i poprawa efektywności energetycznej w budynkach mieszkalnych". Rząd wnioskuje o 3,2 mld euro dofinansowania, ale nie podaje jaka jej część trafi na wymianę nieefektywnych źródeł służących do ogrzewania pomieszczeń i przygotowania ciepłej wody użytkowej, jaka na termomodernizację budynków mieszkalnych, a jaka na instalację OZE Ocena inwestycji bez tych informacji nie jest możliwa. **Wnoskujemy o przedstawienie wyliczeń kosztów proponowanych inwestycji w każdym komponencie, uwzględniając ich rozdział na wszystkie części składowe.**
5. Projekt Krajowego Planu Odbudowy jest spisem szeregu inwestycji planowanych do 2026 r. Brakuje w nim jednak rzetelnego przedstawienia planowanej alokacji środków z Funduszu Odbudowy z podziałem na lata. Rząd nie prezentuje też mierzalnych czynników oceny postępu planowanych reform. Brak tych informacji uniemożliwi kontrolę wydatkowania środków przez Komisję Europejską i ich ocenę w kraju. **Apelujemy więc o dołączenie do każdej reformy informacji o ich kamieniach milowych, które pozwolą ocenić postęp we wdrażaniu proponowanych zmian. Domagamy się też dołączenia do**

KPO proponowanej alokacji środków z podziałem na lata oraz typ beneficjenta (rząd, podmiot prywatny, jednostka samorządu terytorialnego).

6. Z zadowoleniem przyjęliśmy zmiany prowadzące do jakiegokolwiek uwzględnienia samorządów w administrowaniu środkami z Funduszu Odbudowy. Wprowadzone zmiany uznajemy jednak za niewystarczające. Zgodnie z uwagami złożonymi przez nas w marcu postulujemy całościową rewizję Krajowego Planu Odbudowy pod kątem uwzględnienia samorządów w zarządzaniu środkami. **Niedopuszczalna jest sytuacja, w której odpowiedzialność za realizację reform wprowadzanych ustawami spada na władze regionalne, a ich finansowanie pozostaje w gestii urzędów centralnych.** Taki podział kompetencji rodzi ryzyko przekazywania środków kluczem politycznym, tj. przesyłania środków tym samorządom, w których władzę sprawują politycy sprzyjający rządowi centralnemu. **Postulujemy więc, by pieniądze na każdą inwestycję, za której realizację odpowiadają samorządy, trafiały bezpośrednio do nich.**
7. Jak zauważa Zarząd Związku Miast Polskich w wydanym dziś stanowisku, projekt Krajowego Planu Odbudowy zawiera ogólne zasady utworzenia i działania Komitetu Monitorującego KPO. Komitet nie ma jednak bezpośredniego wpływu na proces wyboru projektów i wdrażanie Krajowego Planu Odbudowy. Dokument nie określa również proporcji i liczby poszczególnych grup desygnujących członków do jego składu. **Postulujemy uwzględnienie w projekcie proporcji i liczby poszczególnych grup desygnujących członków do składu Komitetu, tak by uwzględniały przedstawiciele samorządów różnych opcji politycznych.**
8. Po katastrofie zdrowotnej jaką przyniosła w Polsce pandemia nie można już więcej zwlekać z naprawą systemu ochrony zdrowia. Polska 2050 przedstawiła całościowy plan takiej naprawy. W dokumencie programowym „Co po pandemii? Plan na zdrowie” proponujemy znaczące wzmocnienie jednostek Podstawowej Opieki Zdrowotnej. W KPO zawarto pozytywną ocenę roli Podstawowej Opieki Zdrowotnej, nie znalazło to jednak odzwierciedlenia w warstwie finansowej dokumentu. Postulujemy przeznaczenie więcej środków na doinwestowanie systemu ochrony zdrowia, w tym POZ (zwłaszcza z części kredytowej KPO). **Jednym z priorytetów powinno być wyposażenie każdej placówki POZ w niezawodne łącza światłowodowe, aby były one spięte siecią światłowodową ze odpowiednimi szpitalami.**